

**ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

«*Серпень*» 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«*31*» «*Серпень*» 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «**ФОЛЬКЛОР**»

ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

галузь знань – 01 «Освіта/Педагогіка»

спеціальність 014 «Середня освіта»

предметна спеціальність 014.02 «Середня освіта (Мова і зарубіжна література (польська))»

освітньо-професійна програма «Польська мова і література та українська мова і література»

Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	Тренінг / КПЗ	СРС	Разом	Залік (сем.)
Денна	1	2	32	14	3	6	65	120	2

31.08.2023

ТЕРНОПІЛЬ 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01«Освіта/Педагогіка» спеціальності 014 «Середня освіта», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму розробив викладач кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Сергій МУЗИКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності (протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри, к. іст. н., доцент

Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено ГЗС із спеціальності, протокол № ____ від _____ 2023 р.

Керівник ГЗС, д. пед. н., проф.

Юрій ЩЕРБЯК

Гарант ОП, д. пед. н., проф.

Юрій ЩЕРБЯК

**Структура робочої програми
навчальної дисципліни «Фольклор»**

1. Опис дисципліни «Фольклор»

Дисципліна – «Фольклор»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань: 01 «Освіта/Педагогіка»	Навчальна дисципліна професійного циклу підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 014 «Середня освіта»	Рік підготовки: Денна – 1 Семестр: Денна – 2
Кількість змістових модулів – 1	Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)	Лекції: Денна – 32 год. Практичні заняття: Денна – 14 год.
Загальна кількість годин – 120		Самостійна робота: Денна – 65 год. Тренінг/КПЗ – 6 год. Індивідуальна робота – 3 год.
Тижневих годин – 8 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – залік

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

«ФОЛЬКЛОР»

2.1. Предмет і мета вивчення дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є художньо-словесна творчість українського народу в сукупності її видів і форм, де засобами мови збережено знання про життя і природу, давні культури і вірування; а також відбито світ думок, уявлень, почуттів і переживань, народнопоетичної фантазії.

Метою вивчення дисципліни є розширення і поглиблення знань з історіографії і фольклористики, їх методології і методик, сучасної проблематики, що у свою чергу дозволяє повніше розкрити етнічну специфіку традиційно-побутової культури українців та її локальну своєрідність за історико-етнографічними районами, а також простежити сучасні тенденції розвитку національних культур народів України.

2.2. Зміст програми курсу спрямований на:

- простеження студентами поетапного становлення духовного середовища українського народу;
- з'ясування ролі усної народної словесності у формуванні етнопсихології, світоглядних засад українців;
- з'ясування співвідношення язичницького та християнського світоглядів на різних етапах становлення української народної словесної творчості;
- простеження етапів розвитку жанрів усної народної творчості в залежності від історичних обставин та міжнаціональних впливів.

2.3. Назва та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, розмаїття і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

Здатність застосовувати здобуті знання у практичній професійній діяльності.

Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі.

Здатність до інтеграції предметних знань із різних освітніх галузей.

Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології, професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства, перекладознавства, прикладної лінгвістики, літературної критики тощо.

Здатність розвивати мовно-комунікативну компетентність учнів.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Історія та культура України, історія української літератури XI-XVIII ст.

2.5. Результати навчання:

Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів; знати систему мови, аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; володіти нормами літературної мови й уміти їх застосовувати у практичній діяльності; характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію; знати загальні властивості літератури як мистецтва слова; інтерпретувати твори української, польської та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку та місце в літературному процесі; знати історію мов і літератур, що вивчаються, уміти застосовувати ці знання у професійній діяльності; здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналізи текстів різних стилів і жанрів; володіти навичками участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології; застосовувати у професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні.

Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі.

ІІІ. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ

«ФОЛЬКЛОР»

Денна форма навчання

Тема	Лекції	Прак- тичні заняття	Індивід. робота	Тренінг / КПЗ	Самост. робота	Контрольні заходи
Тема 1. Фольклор і фольклористика. Школи і напрями слов'янської фольклористики, її мета і завдання.	2	2			6	<i>Обговорення питань, конспектування, презентація, проєкт</i>
Тема 2. Основні світоглядні системи українського народу.	2	-			7	<i>Обговорення питань, конспектування, презентація, проєкт</i>
Тема 3. Магія і міфологія	2	-			7	<i>Обговорення питань, конспектування</i>
Тема 4. Календарно-обрядова творчість	5	4			6	<i>Обговорення питань, конспектування, дискусія, презентація, проєкт</i>
Тема 5. Родинно-обрядова творчість	4	2	3	6	6	<i>Обговорення питань, конспектування, дискусія, дослідження</i>
Тема 6. Український героїчний епос	5	2			6	<i>Обговорення питань, конспектування, дискусія, дослідження, проєкт</i>
Тема 7. Балади. Ліричні пісні.	4	-			7	<i>Обговорення питань, конспектування, дискусія, дослідження, проєкт</i>
Тема 8. Казкова проза. Історична проза	4	2			6	<i>Обговорення питань, аналіз творів</i>
Тема 9. Пареміографія. Дитячий фольклор	2	-			7	<i>Обговорення питань, аналіз творів</i>
Тема 10. Український фольклор ХХ ст.	2	2			7	<i>Обговорення питань, аналіз творів</i>
Усього	32	14	3	6	65	

IV. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФОЛЬКЛОР»

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1

Фольклор і фольклористика. Школи і напрями слов'янської фольклористики, її мета і завдання (2 год.)

Періодизація фольклору. Напрями та школи фольклористики.

Школи і напрями слов'янської фольклористики.

Специфіка жанрів слов'янського фольклору.

Сучасні дослідження фольклору.

Завдання для самостійної роботи

1. Законспектувати праці представників різних шкіл фольклористики: М. Мюллер «Порівняльна міфологія», Ф. Буслаєв «Історичні нариси російської народної словесності», О. Веселовський «Поетика сюжетів», О. Потебня «Мова і думка», «Із записок із теорії словесності».

2. Ознайомитися з кількома статтями (за вибором студента) книг В. Войтовича «Українська міфологія» та А. Голан «Миф и символ». Законспектувати. Вміти пояснювати значення графічних символів (на прикладах).

Тема 2

Основні світоглядні системи українського фольклору (2 год.)

Дохристиянські вірування давніх слов'ян.

Християнство і його вплив на розвиток української народної словесності.

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти по 2 зразки різних типів міфів: героїчних, космогонічних, антропогонічних, тотемічних, теогонічних, анімістичних, календарних, культовобіографічних, есхатологічних. Коротко записати.

2. Вивчити українські легенди про створення світу, людини, про небесні світила, атмосферні явища, про тварин та рослини.

Тема 3

Магія і міфологія (2 год.)

Замовляння. Поетика жанрів магії. Давня праслов'янська міфологія.

Завдання для самостійної роботи

1. Законспектувати Н. Фрай «Архетипний аналіз: теорія міфів».

2. Законспектувати К. Леві-Строс «Міф і значення» (Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 1996).

3. Дібрати замовляння, розподілити їх за групами відповідно до класифікації за Г. Сухобрус (господарські, лікувальні, родинно-побутові, суспільно-громадські).

4. Вивчити ієрархію прадавніх українських богів і їх функції.

5. Виписати по 1 легенді про персонажів «малої» міфології (русалки, лісовики, домовики тощо).

Тема 4

Календарно-обрядова творчість (5 год.)

Ритуально-міфологічна основа зимового циклу.

Ритуально-міфологічна основа весняного циклу календарної обрядовості.

Ритуально-міфологічна основа літнього циклу обрядовості.

Ритуально-міфологічна основа осіннього циклу обрядовості.

Драматизовані календарно-обрядові дійства.

Завдання для самостійної роботи

1. Виписати зразки усної народної творчості (обрядова поезія) з елементами двовір'я.
2. Вивчити значення і кольорову символіку днів тижня.

Тема 5

Родинно-обрядова творчість (4 год.)

Весільна обрядовість. Весілля як драма.

Народна обрядовість, пов'язана з народженням дитини.

Похоронна обрядовість.

Обряди, пов'язані з будівництвом дому та новосіллям.

Тема 6

Український героїчний епос (5 год.)

Билини. Думи. Історичні пісні. Пісні-хроніки. Легенди. Перекази. Народні оповідання. Бувальщини.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати презентацію на тему: «Відомі українські кобзарі».
2. Виконати письмово ідейно-художній аналіз легенди і переказу (за вибором).
3. Записати легенду, пов'язану з виникненням назви вашого населеного пункту.

Тема 7

Балади та ліричні пісні (4 год.)

Українські народні балади, їх тематично-стильові особливості і поетика.

Родинно-побутові пісні.

Суспільно-побутові пісні.

Танкові пісні.

Пісні літературного походження. Романси.

Завдання для самостійної роботи

Записати по два (три) зразки балад, які побутують у вашій місцевості.

Тема 8

Казкова проза (4 год.)

Культово-анімістичні (міфологічні) казки. Чарівні казки. Соціально-побутові казки, анекдоти та небилиці. Притчі.

Тема 9

Пареміографія. Дитячий фольклор (2 год.)

Поетика малих жанрів фольклору. Загадки.
Колискові пісні. Забавлянки. Дитяча пареміографія.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати презентацію на тему: «Особливості та поетика колискової пісні».

Тема 10

Український фольклор ХХ ст. (2 год.)

Усна словесність на західноукраїнських землях.

Народна творчість підрадянської України.

Сучасний міський фольклор. Постфольклор.

Завдання для самостійної роботи

На конкретних прикладах проаналізуйте псевдофольклорну творчість про міфологізованих героїв тоталітарної доби.

У. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1

Тема: Основні світоглядні системи українського фольклору (2 год.) (семінар)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Проаналізуйте дохристиянські вірування давніх слов'ян: анімізм, тотемізм, фетишизм, пантеїзм, політеїзм, генотеїзм.
2. Схарактеризуйте систему культів як своєрідну первісну релігію давніх слов'ян.
3. Зробіть висновки стосовно магії та форм її вияву (вірування, обряд).
4. Проаналізуйте замовляння, заклинання, прокляття, клятви та поетику жанрів магії.
5. Схарактеризуйте міфологію як світоглядне явище.
6. Зробіть висновки стосовно виникнення повір'їв і забобон на ґрунті давньої міфології, їхнє побутування.
7. Проаналізуйте демонологічний компонент в структурі творів усної народної творчості.

Завдання для самостійної роботи:

1. Робота в малих групах. Доберіть приклади використання замовлянь, заклинань, проклять, клятв, повір'їв, забобонів та демонології в художній літературі.
2. Поміркуйте над цінністю фольклору, проаналізувавши цитату М. Рильського: «Говорити про цю творчість спокійно, в суто академічному тоні... дуже важко – стільки прекрасної, винятково багатой і різноманітної за змістом і засобами художнього вислову поезії містить у собі український фольклор». Відповідь обґрунтуйте.
3. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: анімізм, тотемізм, фетишизм, пантеїзм, політеїзм, генотеїзм, магія, вірування, культ, обряд, ініціація, повір'я, забобони, міф, замовляння, заклинання, закляття, ворожіння.

Практичне заняття 2

Тема: Ритуально-міфологічна основа зимового та весняного циклів календарної обрядовості (2 год.) (рольова гра)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Проаналізуйте зміст і структуру народного обряду.
2. Проаналізуйте календарні і родинні свята.
3. Розкажіть, як у вашій місцевості святкують свято Різдва.
4. Проаналізуйте тематичні групи колядок, їхні основні мотиви та образи-архетипи.
5. Розкрийте особливості поетики та образної системи щедрівок, їхній зв'язок зі святом Маланки.
6. Проаналізуйте ритуально-міфологічну основу весняного циклу календарної обрядовості.
7. Схарактеризуйте веснянки, їхню тематику, художні особливості, зв'язок з культом померлих предків.

8. Визначте хронологічно-тематичні групи гаївок, їхні мотиви та зв'язок з тотемними й анімістичними віруваннями праслов'ян.

Завдання для самостійної роботи:

1. Робота в мікрогрупах.

Кожна група готує різні жанри зимового та весняного циклів та інсценізує їх.

2. Розпитайте у вашої бабусі, дідуся, яких традицій вони дотримувалися під час свята Різдва та весняного періоду, яких пісень співали?

3. Вивчити напам'ять колядку та щедрівку.

4. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: щедрівка, колядка, веснянка, гаївка та волочесні пісні.

Практичне заняття 3

Тема: Ритуально-міфологічна основа літнього та осіннього циклів календарної обрядовості (2 год.) (рольова гра)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Розкрийте ритуально-міфологічну основу літнього циклу календарної обрядовості.

2. Проаналізуйте маївки та русальні пісні як жанри літнього циклу календарно-обрядової творчості, їхні мотиви, тематика, образи.

3. Розкажіть, як у вашій місцевості святкують Івана Купала.

4. Розкрийте тематику петрівчаних пісень, їхню архетипну образність та мотиви.

5. Проаналізуйте ритуально-міфологічну основу осіннього циклу календарної обрядовості.

6. Проаналізуйте жанри осіннього циклу календарно-обрядової творчості: жнивварські, косарські та гребовицькі пісні; особливості їхньої тематики, образної системи й поетики.

7. Розкрийте специфіку зажинкових, жнивних та обжинкових пісень, архетипні образи в них та їхній зв'язок з тотемними та анімістичними віруваннями слов'ян.

Завдання для самостійної роботи:

1. Робота в мікрогрупах.

Кожна група готує різні жанри літнього та осіннього циклів та інсценізує їх.

2. Робота в мікрогрупах.

Навести приклади використання традицій календарно-обрядової поезії в художній літературі.

3. Розпитайте у вашої бабусі, дідуся, яких традицій вони дотримувалися під час свята Івана Купала та жнивварського періоду, яких пісень співали?

4. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: маївка, русальні пісні, жнивварські (зажинкові, жнивні та обжинкові), косарські та гребовицькі пісні.

Практичне заняття 4

Тема: Родинно-обрядова творчість (2 год.)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Проаналізувати виникнення й становлення весільної обрядовості.
2. Охарактеризуйте особливості весілля та його основні етапи?
3. Схарактеризуйте народнопісенний супровід весілля.
4. Які основні мотиви весільних пісень?
5. Проаналізуйте традиційне та «нове» в сучасній обрядовій традиції весілля.
6. Зробити висновки стосовно народної обрядовості, пов'язаної з народженням дитини.
7. Схарактеризувати еволюцію похоронного обряду.
8. Проаналізуйте голосіння як жанр.
9. Проаналізуйте поети календарні особливості голосінь та їхні жанрові різновиди.
10. Охарактеризуйте обряди, пов'язані з будівництвом дому.
11. Зробіть висновки стосовно ролі жертвоприношень та тотемних уявлень при виконанні зазначених обрядів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Розпитайте у вашої бабусі, дідуся, яке в них було весілля. Які з тодішніх звичаїв збереглися до сьогоднішнього дня? Які зникли? Запишіть весільні пісні, які вони пам'ятають.
2. Запитайте у ваших родичів, дідусів, бабусь, які страви подавали колись під час весіль? Які танці танцювали, в який одяг були одягнені молоді? Інформацію запишіть.
3. Запитайте у ваших родичів, дідусів, бабусь, яких обрядів вони дотримувалися під час будівництва будинку?
4. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: голосіння.

Практичне заняття 5

Тема: Історичні пісні. Пісні-хроніки (2 год.) (круглий стіл)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Доведіть, що українські історичні пісні – поетична історія нашого народу.
2. Проаналізувати історичні пісні доби козаччини, їхні тематичні групи та зв'язок з календарно-обрядовою лірикою. («Зажурилась Україна», «Ой зійшла зоря», «Пісня про Байду», «Ой з-за гори чорна хмара», «Вилітали орли» та ін.).
3. Чи можна, на ваш погляд, вважати, що захист України від ворога є справою всього народу, а не тільки козаків? Свої спостереження обґрунтуйте.
4. Розкрийте тематичні групи та образну систему історичних пісень періоду Коліївщини та Гайдамаччини другої половини XVII-XVIII ст. («Максим козак Залізник», «Ой наварили ляхи пива», «Течуть води Черемоша» та ін.).
5. Проаналізуйте образи історичних осіб, лицарів-оборонців рідної землі, створені народною уявою. Чи є в наші часи народні герої і хто вони?
6. Проаналізуйте тематику історичних пісень першої половини XIX ст.

Завдання для самостійної роботи:

1. Вивчити напам'ять уривок історичної пісні (не менше 25 рядків, закінчений за змістом).

2. Конкретними прикладами підтвердіть тези О. Дея, що балади є «епосом нещасливих людських доль», та М. Драгоманова, що в основі баладних сюжетів – «сумно-ефектні події».

3. Прочитайте вислів Гр. Нудьги про відмінність балади та історичної пісні: «Якщо балади фантастичного, соціально-побутового змісту було легше відділити від маси пісень ліричних, гумористичних, обрядових, то набагато важче провести межу між історичними баладами та історичними піснями, адже балади також є історичними піснями. Та що ж різнить їх?». Висловіть власну думку з цього приводу.

4. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: героїчний епос, історична пісня, пісня-хроніка.

Практичне заняття 6

Тема: Казкова проза (2 год.) (семінар-дослідження)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Які жанрово-стильові особливості казки?
2. Проаналізуйте класифікацію казок.
3. Зробіть висновки стосовно особливостей чарівних казок.
4. Який зв'язок мотивів чарівних казок з обрядом ініціації?
5. Проаналізуйте сюжетно-композиційну будову чарівних казок та їхню поетикальну своєрідність.
6. Зробіть висновки стосовно особливостей культово-анімістичних казок, їхню класифікації.
7. Зробіть висновки стосовно особливостей кумулятивних казок, їхнього зв'язку із замовляннями; типи казкових сюжетів.
8. Проаналізуйте особливості ланцюгових та епічних казок: їхні мотиви, тематику, поезику.
9. Проаналізуйте соціально-побутові та родинно-побутові казки: тематику, образну систему, характер конфлікту.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте зв'язок тваринного епосу із тотемізмом, замовляннями, міфічними оповідями й повір'ями про тварин.
2. Проаналізуйте спільне і відмінне між народною та літературною казками.
3. Дослідіть формули та художні засоби, характерні для різних груп казок, наведіть приклади.
4. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: казка, культово-анімістична казка, кумулятивна казка, чарівна казка.

Практичне заняття 7

Тема: Сучасний український фольклор ХХ-ХХІ ст. (2 год.) (дискусія)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Постфольклор як реакція на сучасність.
2. Сучасниць фольклор і медіаграмотність: точки дотику.
3. Схарактеризуйте сучасний студентський фольклор.
4. Магія екзамену: варто вірити чи ні?

5. Феномен інтернет-фольклору: традиції класичного фольклору та новаторство.

6. Зробіть висновки стосовно медійних форм фольклору, міфології медійного простору: вірусна атака, інтернет-реальність.

7. Яка роль міського фольклору в ХХІ ст. та обрядів сучасного міста?

8. Які поетикальні особливості жанрових різновидів дитячого фольклору?

Завдання для самостійної роботи:

1. Доведіть або спростуйте актуальність фольклору ХХІ ст.

2. Підготуйте аргументи до дискусії: «Увімкнути музику чи заспівати колискову...».

3. Вивчити напам'ять 2 колискові пісні.

4. Виписати прислів'я та приказки, загадки, анекдоти про суспільні події ХХІ ст.

5. Навести приклади використання жанрів сучасного українського фольклору в художній літературі.

6. Виписати в зошит та вивчити значення термінів та понять: пареміографія, прислів'я, приказка, прокльони, присягит, прикмети, афоормизми, загадки, колискові пісні, забавлянки, пестушки, прозивалки, дражнили, митрилки.

VI. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

Комплексні практичні індивідуальні завдання з дисципліни «Фольклор» є видом позааудиторної роботи студента і виконуються під безпосереднім керівництвом викладача.

Метою індивідуальних завдань є самостійне вивчення частини програмового матеріалу, поглиблення, систематизація, закріплення та практичне застосування знань та умінь студента з навчального курсу, розвиток навичок для самостійного пошуку та опрацювання літературних і статистичних джерел.

Метою КПЗ є оволодіння навичками самостійного вивчення програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, стимулювання творчості студентів і закладання підвалин для їх подальшої науково-дослідної роботи.

Індивідуальні завдання виконує кожен студент шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату згідно із рекомендованим переліком тем, а також аналіз одного із творів (на вибір студента із запропонованого списку). Обсяг реферату – 10 – 12 сторінок (формат А – 4), аналіз – 2-3. Індивідуальна робота виконується студентом самостійно при консультуванні з викладачем. КПЗ оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Можливий захист практичного індивідуального завдання шляхом усного звіту студента.

Методичні вказівки щодо оформлення та написання творчої роботи з дисципліни

Перед написанням творчої роботи з конкретної теми курсу необхідно опрацювати наукову літературу, осмислити прочитане і викласти власні думки щодо порушеної проблеми.

Обсяг: 10-12 сторінок (формат А-4).

Структура та особливості викладу матеріалу

Вступ. Цей компонент не потребує цитувань (хоч вони допускаються), великої кількості абстрактних розмірковувань і великого обсягу.

Обов'язково виділити предмет опису, обґрунтувати тему, яка висвітлюється в рефераті, вказавши на персоналії, які працювали над даним питанням, назвати їх праці. Це треба робити чітко й логічно, щоб обсяг вступу не перевищував 15 відсотків від обсягу роботи (1 сторінка).

Основна частина. Тут немає особливих регламентацій. Головне, щоб текст був написаний самостійно. Матеріал, який викладається, необхідно обґрунтовано реферувати. Коли є аргументи і контраргументи, можна вступати в полеміку. Використовувати цитати як для підтвердження, так і для спростування. Цитований матеріал в основній частині, незалежно від форми цитування — дослівного (в лапках), світоглядно-змістового (своїми словами з зазначенням авторства матеріалу, який використовується), не повинен перевершувати 30 відсотків реферату.

Загальний обсяг основної частини становить приблизно 7-8 сторінок.

Висновки. Це – підсумок. Тобто чіткість, точність, лаконічність. Жодних цитат, тільки узагальнення, резюмування основних питань і проблем теми, визначення можливостей їх використання у практичній діяльності. Конкретні висновки можна нумерувати.

Список використаної літератури. Укладається за алфавітним порядком мовою оригіналу з усіма вихідними даними.

Робота повинна бути набрана на комп'ютері та видрукувана на принтері (електронні версії не приймаються).

Параметри: версія WORD, шрифт – 14 кегель, у рядку 60 – 65 знаків. Сторінки повинні мати відповідні поля та нумерацію: зліва – 30 мм; справа – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм.

Виконання КПЗ є обов'язковим складовим модулем залікового кредиту з курсу, компонентом підсумкової та екзаменаційної оцінки.

Варіанти КПЗ з дисципліни «Фольклор» (реферат)

1. Драматизовані календарно-обрядові дійства. Форми функціонування молодіжних громад.
2. Зв'язок жанрів календарно-обрядової творчості з художньою літературою та їх дослідження.
3. Обряди, пов'язані з будівництвом дому та новосілля.
4. Зв'язок жанрів родинно-обрядової творчості з художньою літературою.
5. Танкові пісні.
6. Давня праслов'янська міфологія.
7. Ритуально-міфологічна основа весняного циклу.
8. Ритуально-міфологічна основа літнього циклу.
9. Зв'язок чарівної казки з іншими жанрами української усної народної творчості.
10. Зв'язок соціально-побутової з іншими жанрами української усної народної творчості.
11. Дослідження казкової прози.
12. Дослідження жанрів магії та міфології.
13. Ритуально-міфологічна основа осіннього циклу.
14. Ритуально-міфологічна основа зимового циклу.
15. Княжі колядки.
16. Родинно-господарські колядки.
17. Водохресні пісні.
18. Тотемічно-культові гаївки.
19. Міфологічні гаївки.
20. Господарсько-вегетаційні гаївки.
21. Княжі гаївки.
22. Військово-історичні гаївки.
23. Родинно-побутові гаївки.
24. Величальні (волочільні, волочеві) гаївки.
25. Маївки (майські) пісні.
26. Собіткові пісні.
27. Царинні пісні.
28. Гребовицькі пісні.
29. Трудові пісні.
30. Зв'язок жанрів родинно-побутової творчості з художньою літературою, їх дослідження.
31. Зв'язок весільного обряду з іншими жанрами.

32. Похоронна обрядовість.
33. Святочні голосіння.
34. Рекрутські голосіння.
35. Емігрантські голосіння.
36. Поетика голосінь, їх зв'язок з іншими жанрами фольклору.
37. Дослідження родинно-обрядової словесності.
38. Билинний епос.
39. Історія збирання та дослідження билин.
40. Поетика билин.
41. Історія дослідження дум.
42. Кобзарство в Україні.
43. Жанрово-стильові ознаки історичних пісень.
44. Історичні пісні доби козаччини.
45. Історичні пісні періоду Коліївщини та Гайдамаччини.
46. Історичні пісні першої половини XIX ст.
47. Історичні пісні визвольних змагань I пол. XX ст.
48. Поетика історичних пісень.
49. Поетика пісень-хронік.
50. Дослідження історичних пісень.
51. Зв'язок жанрів героїчного епосу з художньою літературою.
52. Тематично-стильові особливості народних балад.
53. Поетика народних балад.
54. Дослідження жанру народних балад.
55. Зв'язок народної балади з художньою літературою.
56. Ремісницькі пісні.
57. Жовнірські пісні.
58. Бурлацькі пісні.
59. Жебрацькі пісні.
60. Емігрантські пісні.

Тренінг

Літературознавчий аналіз (розгорнута характеристика) фольклорного жанру на вибір

Розгорнута характеристика фольклорного жанру

План характеристики

1. Місце жанру в українському фольклорі.
2. Походження терміна на позначення жанру.
3. Походження жанру, його історичний розвиток.
4. Ознаки жанру. Форма виконання.
5. Класифікація творів аналізованого жанру.
6. Провідні теми, мотиви, образи.
7. Художні особливості (мова, стиль, символіка, художні засоби, сюжет, композиція тощо).
8. Побутування жанру (регіональні особливості, ареал поширення).
9. Зв'язок аналізованого жанру з художньою літературою.

10. Збирання і дослідження творів зазначеного жанру українською фольклористикою.

11. Тест для перевірки знання жанру (10 питань, 4 варіанти відповідей до кожного (А-Г), з них лише одна правильна).

12. Список використаної літератури, оформлений згідно з бібліографічними вимогами.

Перелік фольклорних жанрів для складання характеристики

Казки про тварин. Чарівні казки. Соціально-побутові казки. Замовляння. Легенди. Перекази. Народні оповідання і бувальщини. Народні анекдоти. Байки та притчі. Думи. Історичні пісні. Балади. Голосіння. Колискові пісні. Пісні про кохання. Пісні про родинне життя. Жартівливі пісні. Коломийки. Частівки. Козацькі пісні. Чумацькі пісні. Рекрутські і солдатські пісні. Кріпацькі, бурлацькі, наймитські пісні. Стрілецькі і повстанські пісні. Колядки і щедрівки. Веснянки. Русальні пісні. Купальські пісні. Жнивні пісні. Весільні пісні. Дитячі пісні. Утішки, пестушки, забавлянки. Лічилки, дражнилки. Дитячі заклички і примовки. Вертепна драма. Обряди «Коза» і «Маланка». Прислів'я і приказки. Загадки.

VII. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Методичні поради до організації самостійної роботи студента

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, джерелами, а також засобами самоконтролю.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи студента на індивідуальних заняттях. Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Самостійна робота студента проводиться за такими напрямками:

1. Підготовка до практичних (семінарських) занять:
 - > вивчення лекційного матеріалу;
 - > вивчення теми за підручниками і посібниками;
 - > опрацювання рекомендованої монографічної літератури, джерел та періодики, передбаченої списком літератури;
 - > опрацювання завдань до практичних занять.
2. Опрацювання програмних питань, що не розглядаються на навчальних заняттях і виносяться на самостійне опрацювання.
3. Ведення конспекту.
4. Підготовка до написання модульних контрольних робіт.

Тематика самостійної роботи подана до кожної теми.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі використовуються: лекції; практичні та індивідуальні заняття, групова робота, бесіди, тестування, проведення дискусій з обговорення актуальних питань, проєкти та презентації, робота з літературою та джерелами, конспектування, реферування, самостійна робота, консультації, виконання КПЗ.

IX. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Фольклор» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях, тестування);
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень, проєкти;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- оцінювання виконання КПЗ;
- оцінювання самостійної роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати лекційні та практичні заняття згідно з розкладом та систематично виконувати навчальні завдання (зокрема відведені для самостійної роботи). Береться до уваги відвідування лекцій, активність на практичних заняттях (відображено в балах). Цінується і заохочується творчий підхід до опрацювання запропонованих тем.

У випадку відсутності студента на лекції або семінарському занятті він **зобов'язаний** відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в позааудиторний час (час консультацій викладача) та мати конспект на питання семінару (написано від руки). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фольклор» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Х. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 4 тем по 10 балів – мах 40 балів. 2. Письмова робота – мах 60 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 3 тем по 10 балів – мах 30 балів. 2. Письмова робота – мах 70 балів.	1. Підготовка КПІЗ – мах 40 балів. 2. Захист КПІЗ – мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – мах 20 балів.

Критерії оцінювання на практичних заняттях

За роботу на практичному занятті студент може отримати максимум **10 балів**.

9-10 балів: Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

7-8 бали: Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

5-6 бали: Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

3-4 бали: Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання усної народної творчості, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

1-2 бал: Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

0 балів: Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання
Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в
підсумкову оцінку за традиційною шкалою

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно (зараховано)	A (відмінно)
85-89	добре (зараховано)	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно (зараховано)	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно (не зараховано)	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти та обладнання

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1–10
2.	Проекційний екран	1–10
3.	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1–10
4.	Ноутбук	1–10
5.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–10
6.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–10
7.	Інструменти Microsoft Office (PowerPoint і т.ін.)	1–10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. Марії Зубрицької. 2-е вид., доп.. Львів: Літопис, 2001. 832 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Zubrytska_Mariia/Antolohiia_svitovoi_literaturno-krytychnoi_dumky_HH_st/
2. Буйських Ю. Жіночі образи української міфології «Колись русалки по землі ходили...». Харків: «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 319 с.
3. Віннічук А. П. Український фольклор: Навчальний посібник. 2-ге вид., перероблене та доповнене. Вінниця, 2018. 168 с.
4. Гарасим Я. І. Нариси до історії української фольклористики: Навч. посібник. К.: Знання, 2009. 301 с.
5. Давидюк В. Вибрані лекції з українського фольклору (в авторському дискурсі) : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Вид. третє, виправл., доп. і перероб. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2014. 448 с.
6. Дмитренко М. К. Українська фольклористика II пол. ХІХ ст.: Школи, постаті, проблеми. К.: Вид-во «Сталь», 2004. 383 с.
7. Івановська О. Український фольклор: семантика і прагматика традиційних смислів. Підручник. Київ: ВПК «Експрес-Поліграф», 2012. 336 с.
8. Колесса Філярет. Університетські виклади про український фольклор і фольклористику: У 13 зошитах. Зошити VIII–IX: Групи, зв'язані з народним календарем і господарськими сезонами / Упорядкування, підготування тексту, вступні зауваги, коментарі Ірини Довгалюк. Львів: СПОЛОМ, 2022. 144 с.
9. Кононенко О. Українська міфологія. Символіка». Харків: Фоліо, 2020. 224 с.
10. Кононенко О. Українська міфологія. Фольклор, казки, звичаї, обряди. Харків: Фоліо, 2020. 159 с.
11. Кривенко О. Архітектоніка замовляння як хронологічний маркер. *Слово і час*. 2015. № 6. С. 52-55.
12. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість. К.: Знання-Прес, 2001. 591 с.
13. Лозко Г. Українське народознавство. К.: Зодіак – ЕКО, 1995. 368 с.
14. Мишанич С. В. Усна народна творчість. Культура і побут України. К., 1991. 276 с.
15. Родіонова І., Мхитарян О., Ситченко А. Корпус навчально-методичних матеріалів до дисциплін літературознавчого циклу: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. Родіонової. Миколаїв, 2020. 355 с.
16. Руснак І. Український фольклор. К.: Видавничий центр «Академія», 2012. 304 с.
17. Семенов О. Український фольклор: Навч. посіб. Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 254 с.
18. Сердега Р. Л. Конспект лекцій зі спецкурсу «Українська лінгвофольклористика» : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 228 с.

19. Тереховська О. В. «Фольклор та літературне краєзнавство» : Навчально-методичний посібник для практичних занять. Івано-Франківськ, 2022. 50 с.
20. Українська фольклористична енциклопедія у 2-х т. Т. 1: А-Л / Упорядник, науковий редактор д. філол. н., професор М. К. Дмитренко. К.: Вид-во «Сталь», 2018. 740 с.
21. Fischer Adam. Święto umarłych (Le jour des Morts). Napisał Doc. Dr. Adam Fischer. *Rozprawy i Wiadomości z Muzeum im. Dzieduszyckich* (Acta Musaei Dzieduszyckiani). Lwów: Nakładem Muzeum im. Dzieduszyckich, 1923. Tom VII/VIII. Rok 1919/1920. S. 60–132. URL: labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/proekty/elektronna-navchalna-biblioteka-ukrajinskoji-folklorystyky/

Електронні інформаційні ресурси

Лабораторія фольклористичних досліджень. URL: labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/proekty/elektronna-navchalna-biblioteka-ukrajinskoji-folklorystyky/